

Техніка і технології

УДК 622.242:657.471

ТЕХНІКО-ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ УСТАТКУВАННЯ ДЛЯ БУРІННЯ, РЕМОНТУ І ОБСЛУГОВУВАННЯ СВЕРДЛОВИН

Є.І.Крижанівський, Ю.В.Міронов, Л.І.Романишин

ІФНТУНГ, 76019, Івано-Франківськ, вул. Карпатська, 15, тел. (03422) 42364
e-mail: rector@nung.edu.ua

Рассмотрены паспортные технические показатели и цены мобильных установок для бурения, ремонта и обслуживания скважин и ремонтных подъёмных агрегатов. Методами функционально-стоимостного анализа получены аппроксимированные эмпирические зависимости удельных цен от параметров назначения, энерговооруженности и материалоёмкости, комплексные показатели технико-экономической эффективности, предложены показатели и методика сравнительной оценки оборудования различных моделей и производителей.

Mobile drilling and workover rig's ratings and prices are investigated. The approximated relations of specific costs and designation parameters, power, material consumption are obtained by function-price analysis methods. The integrated technicoeconomic efficiency indicator is defined and calculated. The procedure and indexes for comparative analysis of various models are proposed.

У попередніх працях співавторів встановлено невідповідність на сьогоднішній день наявного в Україні парку технічних засобів для ремонту, обслуговування, освоєння і випробування свердловин умовам його застосування, виявлено його нераціональну структуру, застарілість устаткування, яким його складено та недостатні темпи реновації. Доведено необхідність негайної модернізації та прискореного оновлення парку [1].

Ефективність інвестицій у реалізацію названих заходів та навіть сама їх доцільність зумовлені успішним розв'язком декількох супутніх проблем, в їх числі однією з найважливіших є вибір моделей обладнання, якими слід оснастити перспективний парк. В даному випадку оптимальним є такий вибір, який забезпечить максимальний корисний ефект від модернізації устаткування при мінімальних витратах на його отримання. Критеріями оптимуму можуть також служити максимальна фондovіддача впродовж періоду експлуатації максимальної тривалості та мінімум питомих витрат на одиницю отриманого корисного ефекту. В усіх зазначених випадках на область пошуку оптимуму накладається обмеження техніко-технологічного характеру. Воно полягає в тому, що для комплектації парку можуть бути використані ви-

ключно такі моделі обладнання, технічні характеристики яких забезпечують застосовність. Вибір конкретних моделей устаткування з-поміж множини, окресленої таким обмеженням, здійснюється за техніко-економічним критерієм — найкращим відношенням "ціна — якість", яке віднаходиться методами функціонально-вартісного аналізу [2]. Додатковою умовою є забезпечення мінімальної вартості виконаних у свердловині робіт із прийнятною тривалістю технологічного циклу.

Сукупність робіт з ремонту, обслуговування, освоєння, випробування свердловин може бути виконана як з допомогою технологічних комплексів, що складаються з підйомних і пересувних насосних агрегатів, так і з застосуванням мобільних установок багатofункціонального призначення. В останньому випадку функціональні можливості є набагато ширшими, але одночасно значно більшою є вартість технічного оснащення. Таким чином, виникає проблема альтернативної комплектації перспективного парку, раціонального співвідношення в його складі чисельності ремонтних агрегатів та мобільних установок, вона не має єдиного остаточного розв'язку, оскільки він на кожному етапі визначається досягнутими показниками відпрацювання породоруйнівного інструменту,

комерційної та циклової швидкостей, коефіцієнта оборотності, цінами названого обладнання, термінами його служби.

Для створення інформаційного забезпечення, яке б слугувало для розв'язку названих задач, застосовано опрацьовану методику [3]. Вихідними даними послужили перелічені нижче паспортні показники підйомних ремонтних агрегатів та мобільних установок:

- допустиме навантаження на підйомний гак $F_{дон}$. Окремі виробники приписують своїй продукції по два значення $F_{дон}$ – максимальне і робоче, в таких випадках до уваги було прийнято менше з них;

- умовна глибина свердловини $L_{ум}$. Для підйомних агрегатів цей показник характеризує максимальну глибину $L_{макс}$ свердловини, що ремонтується чи обслуговується, для мобільних установок – умовну глибину буріння. Призначення величин цих параметрів виробниками вельми плутане: воно передбачає застосування труб різних типорозмірів, через що доволі складно досягти їх спільномірності. Для багатьох моделей довелося замінити паспортні значення $L_{ум}$ розрахунковими;

- потужність головного привода $P_{ен}$. Для підйомних агрегатів – це потужність двигунів лебідково-щоглового блока або потужність тягового двигуна самохідного шасі, для мобільної установки – потужність усіх двигунів головного привода (з насосними блоками включно), в обидвох випадках йдеться про номінальну потужність в тривалому режимі;

- маса M_y комплексу устаткування в заводській (контрактній) комплектації;

- ціна C_y комплексу устаткування в заводській (контрактній) комплектації постачальника - прейскурантна, початкова балансова або купівельна контрактна, приведена до єдиного індексу цін в часі та до єдиної валюти (у.о). Окремими виробниками встановлюються різні ціни на однакову продукцію, що постачається на експорт та на внутрішній ринок, до розгляду прийнято перші з них.

Лише на обладнання, що виготовляється на пострадянському просторі, встановлено фіксовані ціни, які публікуються у відкритих виданнях, воно ж має чітко окреслену комплектацію. Обладнання інших виробників (із США, Канади, КНР, ФРН) комплектується за специфікацією покупця і ціна на нього є договірною, в таких умовах має місце варіація як технічних показників і комплектності, так і ціни, остання являє собою комерційну таємницю і об'єкт контрактних умов. Через описане виявилось можливим зібрати вихідні дані лише по тих моделях досліджуваного устаткування, які різного часу імпортовано до України. При створенні масиву вихідних даних зустрілися такі ускладнення, як випуск обладнання однакових моделей на різних монтажно-транспортних базах, варіація потужності тягових двигунів, диспер-

сія цін на однакове обладнання різних виробників, довільне призначеннями виробниками значень параметрів $L_{ум}$ і $L_{макс}$, відмінна комплектистність обладнання однакових моделей, придбаних за різними контрактами. З розгляду виключено обладнання, контрактні ціни на яке встановлені виходячи з комплектації, що перевищує технологічно необхідну і містить, наприклад, противикидне обладнання, контрольно-вимірювальні прилади, трубні ключі.

Параметри $F_{дон}$, $L_{ум}$, $L_{макс}$, $P_{ен}$ і M_y досліджуваного устаткування визначають відповідно здатність маніпулювання трубними колонами різної ваги, глибину буріння бурильною колоною умовної приведенної ваги або глибину свердловини, ремонтваної або обслуговуваної з використанням трубних колон певної погонної ваги, продуктивність на виконанні основних технологічних операцій, складність монтажу та транспортування, отже вони визначають функціональні можливості. Таким чином, у вихідних даних до функціонально-вартісного аналізу взято до уваги усі основні властивості обладнання, виключаючи його надійність. Оскільки дослідження проведено для установок серійного виробництва, слід припустити, що конкуренція не допустила наявності серед них таких, надійність яких значно відрізняється від середньої. До того ж показники експлуатаційної надійності в значному ступеню залежать не тільки від властивостей експлуатованого обладнання, але також від умов експлуатації, кваліфікації персоналу, забезпеченості запасними частинами, якості витратних матеріалів тощо.

Сукупність вказаної інформації зібрана для обладнання, виготовленого у восьми країнах світу, разом 38 моделей і модифікацій (з них 8 мобільних установок та 30 агрегатів для ремонту і обслуговування свердловин) з областю варіації класифікаційного параметра призначення $320 \text{ кН} \leq F_{дон} \leq 1470 \text{ кН}$ (табл.1). Деякі виробники на базі однієї моделі виготовляють численні модифікації, які різняться між собою комплектністю та відповідними параметрами. В усіх випадках, коли це виявилось можливим, такі модифікації розглянуто, як окремі різновиди устаткування.

Досліджувана множина моделей обладнання являє собою лише малу частку сучасної номенклатури світового виробництва, її обмеженість зумовлена недоступністю інформації, стосовно цін. Тим не менш, вона містить усі моделі установок і агрегатів, що застосовуються в Україні, нею охоплено продукцію 14 виробників, тому результати її дослідження мають певне практичне значення.

Оскільки методика [3] оперує методами математичної статистики, вже на попередньому етапі проведено перевірку, якою встановлено, що мобільні установки та ремонтні підйомні агрегати не можуть вважатися такими, що належать до однієї генеральної сукупності, через що їх слід розглядати окремо. В доповнення до цього слід зазначити, що параметри $L_{ум}$ для названих

Таблиця 1 — Вихідна і розрахункова інформація до функціонально-вартісного аналізу мобільних бурових установок та агрегатів для ремонту, обслуговування, випробування і освоєння свердловин

Модель установки, агрегату, країна-виробник	Ціна C_y , у.о.	Паспортні технічні показники ¹⁾			
		$F_{дон}$, кН	$L_{ум}$, м	P_{zn} , кВт	M_y , кг
Мобільні установки для буріння, ремонту і обслуговування свердловин, укомплектовані буровими насосами і циркуляційними системами					
AP-32/40M (Росія)	119400	392	2000	169	28500
A-50MB (Росія)	349270	600	1600	354	45880
A60/80.001-A60/80.112 (Росія)	220000	800	2000	440	37000
Crown Princess 350 (Канада)	2069700	957	2000	757	88100
APB-100 (Росія)	1050300	1000	2500	540	125000
МБУ-125 (Росія)	958400	1226	2500	330	60000
БР 125 ВЗБТ (Росія)	1366000	1250	2000	772	265000
C800 Taylor (Велика Британія)	3584350	1470	2500	1120	272700
Агрегати для ремонту, випробування, освоєння і обслуговування свердловин (без насосних груп і циркуляційних систем)					
Азинмаш-37А (Азербайджан)	80160	320	1600	176	19600
A2-32 (Росія)	76800	320	2500	165	18700
УПА-32 (Росія)	87000	320	1600	220	20000
AP32 (Росія)	81430	400	2500	165	21600
АПРС-40 (Росія)	60700	400	2500	220	21200
АПРС-40М (Росія)	94460	400	2000	176	24000
АПРС-40К (Росія)	88160	400	2000	220	24200
АПРС-40У (Росія)	104500	400	2000	115	23900
АОРС-40/50 (Україна)	108000	400	1800	177	30100
АОРС-40/50 (Україна)	108000	400	1800	243	28910
A-50M (Росія)	147000	600	4200	177	35540
AK-60 (Україна)	149000	600	3000	165	34200
АОРС-60/80 (Україна)	116000	600	2700	177	28910
АОРС-60/80 (Україна)	116000	600	2700	243	30100
УПА-60X (Україна)	128000	600	3500	220	29800
УПА-60А (Росія)	150660	600	3000	132	24000
TW-70 CA-A4 (Румунія)	1112100	700	4050	221	39900
A60/80 (Росія)	253100	800	5000	220	37000
WF-80 (Румунія)	1512000	800	6000	294	45200
АОРС-80/100 (Україна)	130000	800	3600	243	28910
АОРС-80/100 (Україна)	130000	800	3600	221	30100
КОРО-1-80 (Україна)	380000	800	4600	425	109450
Crown Princess 350 (Канада)	1248300	957	5000	235	34500
AD 520 - Ru (ФРН)	780150	1000	5500	360	66000
APB-100 (Росія)	609760	1000	8000	320	50000
Idec 125 (США)	867900	1120	5620	522	42500
WF-125 (Румунія)	1553300	1250	7200	515	68700
IRI 125 (Franks 600) (США)	1890250	1250	5500	550	48400
P125 ВЗБТ (Росія)	1096000	1250	6400	450	137000
C800 Taylor (Велика Британія)	1884000	1470	8000	522	57760

Примітка: ¹⁾ - недоступні від виробника значення паспортних технічних показників обчислено за емпіричними рівняннями, які апроксимують кореляційні залежності.

категорій устаткування мають різний фізичний зміст та є неспільномірними.

За числовим значенням параметра $F_{дон}$ уся номенклатура досліджуваного устаткування з таблиці 1 розподіляється на класи із стандартизованими величинами $F_{дон} = 320; 400; 600; 800; 1000; 1250$ та 1470 кН. Параметричний ряд вантажопідійомностей мобільних установок та ремонтних агрегатів має таку ж будову, як і низка

вантажопідійомностей установок для експлуатаційного і глибокого розвідувального буріння, відрізняється від останнього меншим початковим членом та більшою варіацією знаменника геометричної прогресії.

З даних таблиці 1 видно, що устаткування, яке розглядається, належить за класифікаційним параметром до семи різних класів, кількість моделей установок, що належать до одного класу, знаходиться в межах від двох до семи. Вибірки,

Таблиця 2 — Розрахункові дані та результати функціонально-вартісного аналізу мобільних бурових установок та агрегатів для ремонту, обслуговування, випробування і освоєння свердловин

Модель установки, агрегату, країна-виробник	Розрахункові питомі ціни				K_{me} , кН·м·кВт кг·у.о.	Ранг моделі за K_{me}	
	$C_y/F_{дон}$, у.о./кН	$C_y/L_{ум}$, у.о./м	$C_y/P_{ен}$, у.о./кВт	C_y/M_y , у.о./кг		в усій сукупності	у спец. вибірці
Мобільні установки для буріння, ремонту і обслуговування свердловин, укомплектовані буровими насосами і циркуляційними системами							
AP-32/40M (Росія)	305	59,7	707	4,20	0,0504	0,553	0,250
A-50MB (Росія)	582	218	987	7,61	0,0212	0,789	0,375
A60/80.001-A60/80.112 (Росія)	275	110	500	5,90	0,0865	0,237	0,125
Crown Princess 350 (Канада)	2163	1035	2734	23,5	0,0079	0,947	0,750
APB-100 (Росія)	1050	420	1945	8,40	0,0103	0,921	0,625
МБУ-125 (Росія)	782	383	2904	16	0,0176	0,842	0,500
БР 125 ВЗБТ (Росія)	1093	683	1769	5,20	0,0053	0,974	0,875
S800 Taylor (Велика Британія)	2438	1434	3200	13,1	0,0042	1,000	1,000
Агрегати для ремонту, випробування, освоєння і обслуговування свердловин (без насосних груп і циркуляційних систем)							
Азинмаш-37А (Азербайджан)	251	50,1	455	4,00	0,057	0,474	0,567
A2-32 (Росія)	246	30,7	465	4,10	0,032	0,737	0,867
УПА-32 (Росія)	272	54,4	395	4,35	0,069	0,368	0,433
AP32 (Росія)	204	32,6	494	3,80	0,094	0,171	0,217
АПРС-40 (Росія)	152	24,3	276	2,90	0,171	0,053	0,067
АПРС-40М (Росія)	236	47,2	455	3,94	0,062	0,421	0,500
АПРС-40К (Росія)	220	44,1	401	3,64	0,082	0,342	0,400
АПРС-40У (Росія)	261	52,3	909	4,37	0,037	0,711	0,833
АОРС-40/50 (Україна)	270	60	491	3,59	0,039	0,632	0,733
АОРС-40/50 (Україна)	270	60	610	3,74	0,056	0,513	0,617
A-50M (Росія)	245	35	831	4,14	0,085	0,289	0,333
AK-60 (Україна)	248	49,7	903	4,36	0,058	0,447	0,533
АОРС-60/80 (Україна)	193	43	655	4,01	0,086	0,263	0,300
АОРС-60/80 (Україна)	193	43	477	3,85	0,113	0,132	0,167
УПА-60X (Україна)	213	36,6	582	4,30	0,121	0,105	0,133
УПА-60А (Росія)	251	50,2	1141	6,27	0,066	0,395	0,467
TW-70 CA-A4 (Румунія)	1589	275	5032	27,9	0,014	0,894	1,000
A60/80 (Росія)	316	50,6	1150	6,84	0,094	0,171	0,217
WF-80 (Румунія)	1890	252	5142	33,5	0,021	0,816	0,933
АОРС-80/100 (Україна)	163	36,1	535	4,50	0,187	0,026	0,033
АОРС-80/100 (Україна)	163	36,1	588	4,32	0,163	0,079	0,100
КОРО-1-80 (Україна)	475	82,6	894,1	3,5	0,038	0,671	0,783
Crown Princess 350 (Канада)	1304	256,9	5312	36,2	0,026	0,763	0,900
AD 520 - Ru (ФРН)	780	141,8	2601	11,8	0,038	0,671	0,783
APB-100 (Росія)	610	76,2	1905	12,2	0,084	0,316	0,367
Idecos 125 (США)	775	154	1663	20,4	0,089	0,211	0,267
WF-125 (Румунія)	1243	216	3016	22,6	0,043	0,579	0,667
IRI 125 (Franks 600) (США)	1513	344	3436	39,1	0,041	0,605	0,700
P125 ВЗБТ (Росія)	877	171	3629	8	0,016	0,868	0,967
S800 Taylor (Велика Британія)	1282	235	3610	32,6	0,056	0,513	0,617

що охоплюють устаткування в межах одного класу, є недостатньо репрезентативними, тому їх замінено вибірками розрахункових питомих цін: $C_y/F_{дон}$, $C_y/L_{ум}$, $C_y/P_{ен}$, C_y/M_y , тобто по кожній моделі обладнання, що фігурує в таблиці 1, обчислено показники питомої ціни за кілоньютон вантажопідйомності, за метр умовної глибини використання, за кіловат встановленої потужності головного привода та за кілограм

маси. Таким чином, утворено чотири двовимірні вибірки, в яких усунено неспільномірність техніко-економічних показників установок, що належать до різних класів. Отже визначення показників питомих цін було необхідним для забезпечення можливості їх сумісного розгляду.

Розраховані чисельні значення питомих цін вміщено в таблиці 2.

Таблиця 3 — Емпіричні залежності питомих цін від основних параметрів мобільних установок і агрегатів для ремонту свердловин

Вид залежності	Апроксимуючі рівняння для:	
	мобільних установок	ремонтних агрегатів
$C_y/F_{\text{дон}} = f_1(F_{\text{дон}})$	$C_y/F_{\text{дон}} = 453 + 5,26 \cdot 10^{-7} \cdot F_{\text{дон}}^3$ (1)	$C_y/F_{\text{дон}} = 1,053 \cdot F_{\text{дон}} - 192,5$ (2)
$C_y/L_{\text{ум}} = f_2(L_{\text{ум}})$	$C_y/L_{\text{ум}} = 52,5 \cdot \sqrt{L_{\text{ум}}} - 1877$ (3)	$C_y/L_{\text{макс}} = 3,90 \sqrt{L_{\text{ум}}} - 135,8$ (4)
$C_y/P_{\text{зн}} = f_3(P_{\text{зн}})$	$C_y/P_{\text{зн}} = 1849 - 248480/P_{\text{зн}}$ (5)	$C_y/P_{\text{зн}} = 1859 \cdot \ln(P_{\text{зн}}) - 8633$ (6)
$C_y/M_y = f_4(M_y)$	$C_y/M_y = 13,7 - 186026/M_y$ (7)	$C_y/M_y = 25,2 - 453110/M_y$ (8)

Методами регресійного аналізу віднайдемо рівняння, якими функціональні залежності виду

$$C_y/F_{\text{дон}} = f_1(F_{\text{дон}}), C_y/L_{\text{ум}} = f_2(L_{\text{ум}}), \\ C_y/P_{\text{зн}} = f_3(P_{\text{зн}}), C_y/M_y = f_4(M_y)$$

описуються з найменшими середньоквадратичними відхиленнями. Поліноміальна апроксимація дає найкраще наближення апроксимуючої залежності до апроксимованих емпіричних даних, але поліноміальні функції мають локальні і/або загальні екстремуми. Тому їх вибір для вказаних цілей рівнозначний апріорному визнанню існування бурових установок з такими чисельними значеннями параметрів $F_{\text{дон}}$, $L_{\text{ум}}$, які наперед забезпечують їм найбільші або найменші значення оцінювальних показників. З викладених причин для цілей апроксимації вибрано монотонні неперервні функції, позбавлені екстремумів в області задання аргументу, їх представлено в таблиці 3, а їх графічні зображення — на рисунках 1-4, вони відображують середньостатистичний рівень питомих цін, віднайдені для досліджуваної номенклатури устаткування.

Основним аспектом практичного використання одержаних результатів є вибір конкретної моделі з відомими технічними показниками і лімітною ціною: вибір серійної моделі для оснащення парку або вибір нової моделі для освоєння виробництва. Доволі імовірною є така ситуація, в якій модель установки — об'єкт вибору характеризується питомою ціною за одним показником значимо нижчою за середньостатистичний рівень, тоді як питомі ціни за іншими показниками суттєво перевищують відповідні середньостатистичні рівні. За наявності встановлених пріоритетів вибір здійснюється за ними, якщо ж усі розглядані показники мають однакову важливість найвідповідніша модель вибирається за максимальною величиною комплексного показника $K_{\text{ме}}$ техніко-економічної ефективності, який обчислюється за виразу:

$$K_{\text{ме}} = (P_{\text{дон}} \cdot L_{\text{ум}} \cdot N_{\text{зн}}) / (C_y \cdot M_y). \quad (9)$$

У чисельнику рівняння (9) міститься добуток параметрів, що є числовими оцінками експлуатаційних властивостей досліджуваного устаткування, ним за інших рівних умов в непрямий спосіб оцінюється очікуваний позитив-

ний ефект від застосування. Добуток параметрів в знаменнику (9) служить непрямому мірою витрат на створення та утримання установки, в цілому показник $K_{\text{ме}}$ являє собою еквівалент інтегрального показника якості промислової продукції [4].

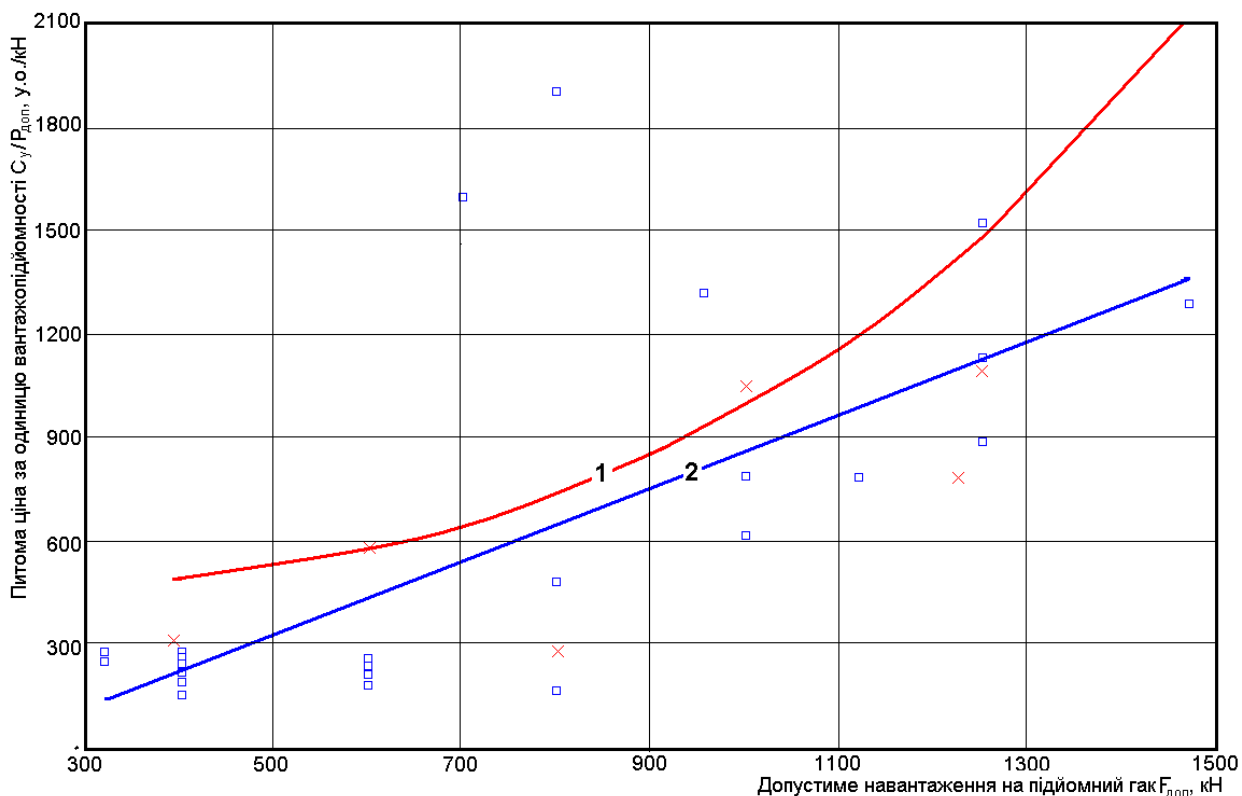
За чисельним значенням показника $K_{\text{ме}}$ розглянуту сукупність моделей устаткування ранжовано. Сутність операції ранжування полягає у впорядкуванні переліку моделей за ознакою зростання $K_{\text{ме}}$, ранжування виконано для повного переліку ($z_{\Sigma} = 38$ позицій) та для двох переліків, до яких включено мобільні установки ($z_{\text{мбу}} = 8$ позицій) і агрегати для ремонту свердловин ($z_{\text{ра}} = 30$ позицій). Таким чином, кожна модель отримала свої порядкові номери N_{Σ} (від 1 до 38) у сукупній множині, та $N_{\text{мбу}}$ або $N_{\text{ра}}$ (від 1 до 8 або від 1 до 30) відповідно до своєї належності до названих вище підмножин.

Ранг кожної моделі у дослідженій множині обчислюється як $R_{\Sigma} = N_{\Sigma} / z_{\Sigma}$, ранг у підмножині — як $R_{\text{мбу}} = N_{\text{мбу}} / z_{\text{мбу}}$ або як $R_{\text{ра}} = N_{\text{ра}} / z_{\text{ра}}$ (табл. 2), він є об'єктивною числовою техніко-економічною характеристикою кожної моделі у досліджуваній сукупності, що менша його величина, то кращим є відношення „ціна — якість” даної моделі.

Описаний прийом надає опрацьованій методиці універсальної застосовності, робить її незалежною від потужності вибірки розглядуваних моделей.

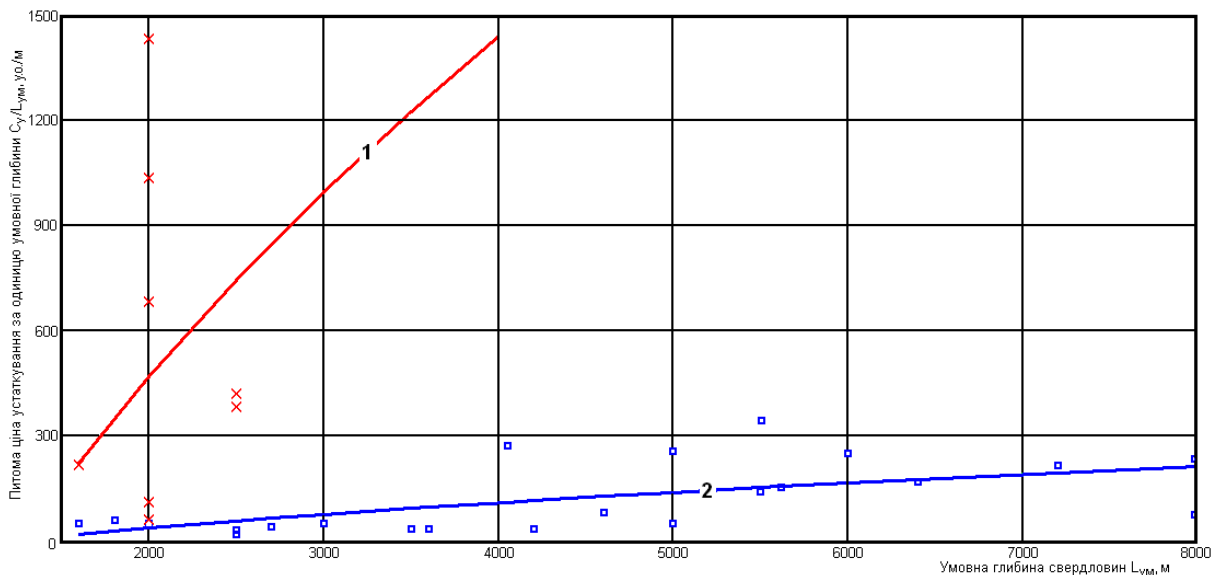
Недоліком опрацьованої методики є те, що ціна довільної установки залежить не виключно від її якостей, але також від обсягу і способу виробництва, рівня його прибутковості, вартості робочої сили, цін на енергоносії, сировину, конструкційні матеріали, розміру чинних ставок оподаткування, тощо, що описаним вище не враховується. Однак, вплив названих і оминутих чинників є протилежним, а конкурентоспроможними на світовому ринку є лише ті установки, що їх виготовлено в найсприятливіших умовах, що дає підстави вважати методику адекватною.

На базі отриманої інформації за потребою може бути проведений поглиблений аналіз тех-

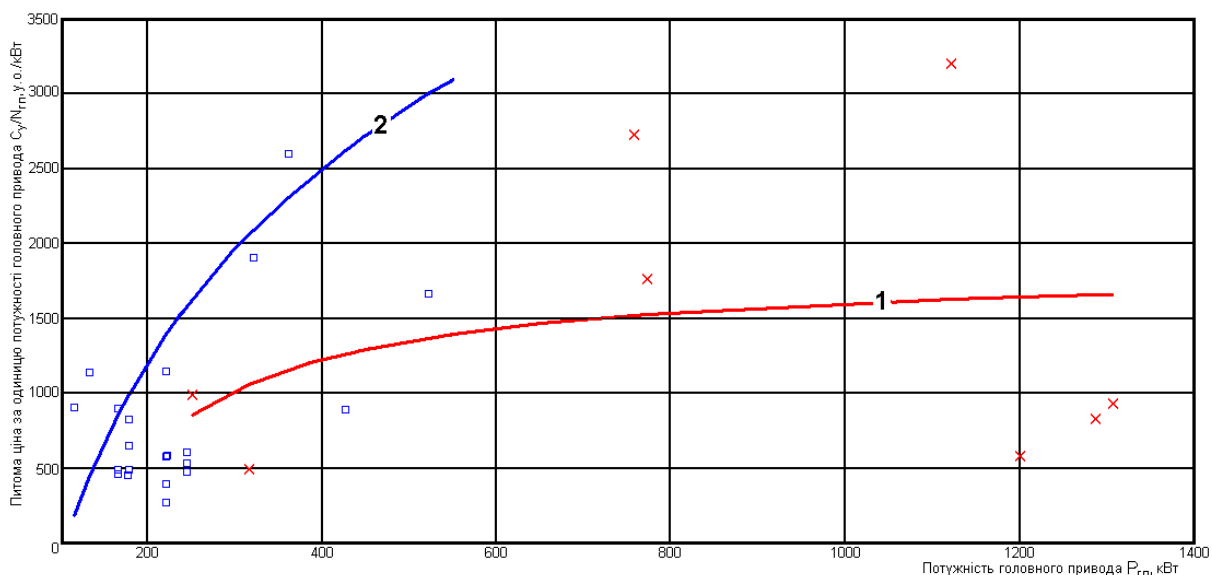
— 1 — графік апроксимуючої функції для мобільних установок;
 — 2 — графік апроксимуючої функції для ремонтних агрегатів;
 × - фактичні дані мобільних установок; □ - фактичні дані ремонтних агрегатів

Рисунок 1 – Залежність питомої ціни $C_y/F_{доп}$ від допустимого навантаження $F_{доп}$ на підйомний гак

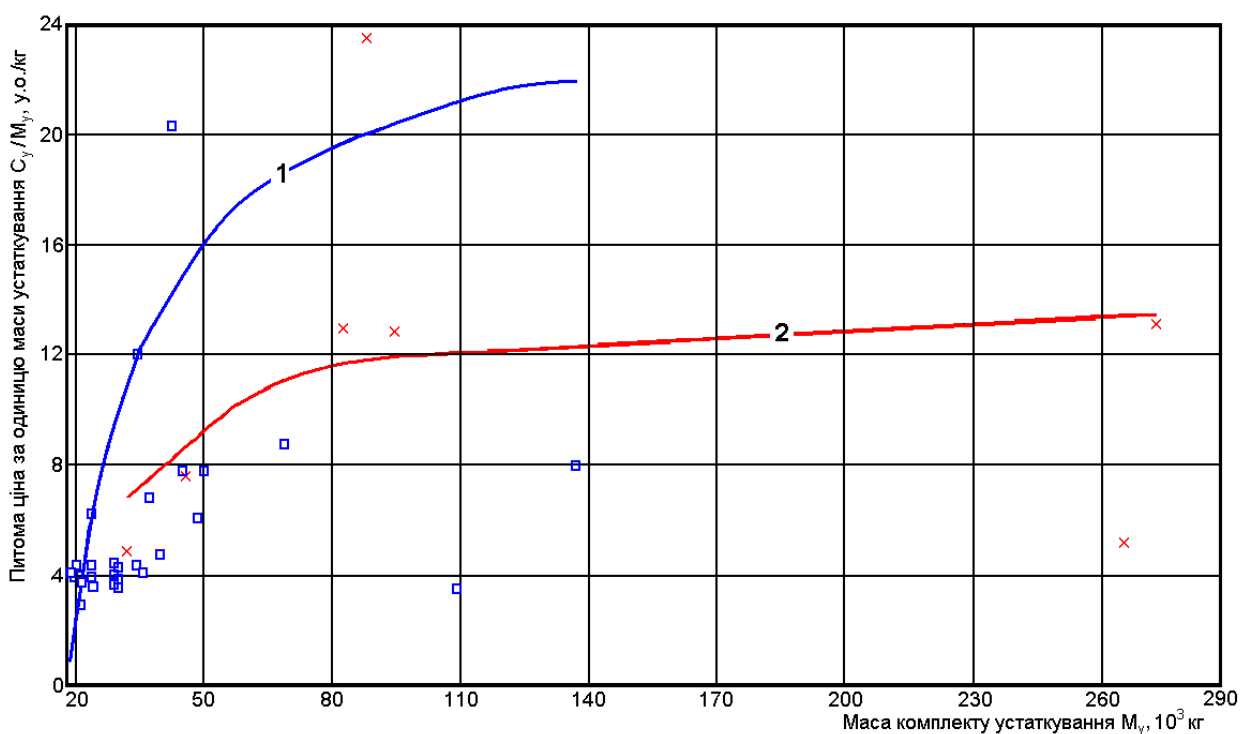
— 1 — графік апроксимуючої функції для мобільних установок;
 — 2 — графік апроксимуючої функції для ремонтних агрегатів;
 × - фактичні дані мобільних установок; □ - фактичні дані ремонтних агрегатів

Рисунок 2 – Залежність питомої ціни $C_y/L_{ум}$ від глибини $L_{ум}$ свердловин

- 1 — графік апроксимуючої функції для мобільних установок;
 — 2 — графік апроксимуючої функції для ремонтних агрегатів;
 × - фактичні дані мобільних установок; □ - фактичні дані ремонтних агрегатів

Рисунок 3 – Залежність питомої ціни $C_y/P_{гн}$ від потужності $P_{гн}$ головного привода

- 1 — графік апроксимуючої функції для мобільних установок;
 — 2 — графік апроксимуючої функції для ремонтних агрегатів;
 × - фактичні дані мобільних установок; □ - фактичні дані ремонтних агрегатів

Рисунок 4 – Залежність питомої ціни C_y/M_y від маси M_y комплексу устаткування

Таблиця 4 — Вибіркові оцінки математичних сподівань питомих цін мобільних установок та ремонтних агрегатів

Вид устаткування	Вибіркові оцінки математичних сподівань питомих цін			
	$M[C_y/F_{дон}],$ у.о./кН	$M[C_y/L_{ум}],$ у.о./м	$M[C_y/P_{ен}],$ у.о./кВт	$M[C_y/M_y],$ у.о./кг
Мобільні установки	1086	543	1443	10,5
Агрегати для ремонту	557	101	1602	11

ніко-економічної ефективності технічних засобів, який оперує відносними відхиленнями розрахункових питомих цін кожної з досліджуваних моделей устаткування від їх середньостатистичних значень, віднайдених за рівняннями (1,3,5,7) або (2,4,6,8) [5].

Наближена орієнтовна оцінка техніко-економічної ефективності довірливої моделі устаткування може бути отримана шляхом порівняння числових значень її питомих цін $C_y/F_{дон}$, $C_y/L_{ум}$, $C_y/P_{ен}$, C_y/M_y з вибірковими оцінками відповідних математичних сподівань $M[C_y/F_{дон}]$, $M[C_y/L_{ум}]$, $M[C_y/P_{ен}]$, $M[C_y/M_y]$, отриманими в результаті математичної обробки вихідної інформації (табл. 4).

Ще одним із способів одержання орієнтовної оцінки техніко-економічної ефективності розглядуваного обладнання є обчислення добутків паспортних значень $F_{дон}$, $L_{ум}$, $P_{ен}$, M_y та наведених в таблиці відповідних оцінок математичних сподівань

$$(F_{дон} \cdot M[C_y/F_{дон}]), (L_{ум} \cdot M[C_y/L_{ум}]),$$

$$(P_{ен} \cdot M[C_y/P_{ен}]), (M_y \cdot M[C_y/M_y])$$

і порівняння їх з лімітною або контрактною ціною.

Література

1 Крижанівський Є.І., Міронов Ю.В., Романишин Л.І. Технічне оснащення робіт з ремонту і обслуговування фонду експлуатаційних свердловин в Україні // Розвідка та розробка нафтових і газових родовищ. – 2006. – № 3(20). – С. 13-20.

2 Моисеева Н.К. Функционально-стоимостной анализ в машиностроении. – М.: Машиностроение, 1987. – 320 с.

3 Міронов Ю.В. Функціонально-вартісний аналіз комплектних бурових установок // Нафтова і газова промисловість. – 1999. – № 5. – С. 23-26.

4 Гличев А.В. Экономическая эффективность технических систем. – М.: Экономика, 1971. – 287 с.

5 Міронов Ю.В., Шмидт А.П. Определение технического уровня комплектных буровых установок по комплексу единичных показателей // Химическое и нефтегазовое машиностроение. – 1999. – № 12. – С. 9-11.

VII Міжнародна науково-практична конференція

ВІБРАЦІЇ В ТЕХНІЦІ ТА ТЕХНОЛОГІЯХ

м. Дніпропетровськ
(1 – 5 жовтня 2007 р.)

Оргкомітет конференції

Національний гірничий університет
49005, м. Дніпропетровськ, пр. К.Маркса, 19

Анциферов Олександр Володимирович

Тел.: (0562) 45 99 73, 45 99 99

Тематика конференції:

- Динаміка і синтез вібраційних машин
- Моделювання динамічних процесів
- Динаміка конструкцій, захист від вібрації
- Вібраційні технологічні процеси
- Вимірювання і контролювання віброакустичних параметрів
- Дослідження елементів конструкцій вібраційних машин